نامه به سردبیر

ضرورت اجرای برنامه‌های ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها

طاهره سلطانی [1]

[1] استادیار، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

* **نویسنده مسؤول:** طاهره سلطانی
soltanitahere@gmail.com

ارجاع: سلطانی طاهره. ضرورت اجرای برنامه‌های ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها. راهبردهای مدیریت در نظام سلامت ۱۴۰۱؛ ۷(۴): ۵-۳۰۲.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۳
تاریخ اصلاح نهایی: ۱۴۰۱/۱۲/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴

واژه های کلیدی: ارتقاء سلامت، بیمارستان‌ها، استانداردها

نقطه عطف توجه کاربردی به علم ارتقاء سلامت، مربوط به کنفرانس بین‌المللی اتاوا می‌باشد که منجر به تدوین منشور اتاوا شد و تا به امروز به‌عنوان راهنمایی کاربردی برای ارتقاء برنامه های سلامت می‌باشد و بر این موضوع تأکید دارد که سلامت افراد جدا از محیط زندگی روزانه آن‌ها نبوده و تحت تأثیر محیطی است که افراد در آن کار، فعالیت، تفریح و زندگی می کنند (۱). ایجاد ایده‌هایی چون شهرها، مدارس و بیمارستان‌های ارتقادهنده سلامت از نتایج آن بود (۲). ارکان منشور اتاوا شامل ایجاد سیاست عمومی سلامت‌محور، توسعه محیط‌های حامی سلامت، تقویت اقدامات جامعه در خصوص سلامت، توسعه مهارت‌های فردی و بازنگری در ارائه خدمات سلامت بود و چنانچه در مورد توسعه یا ارتقاء وضعیت سلامت جامعه به این ارکان توجه شود، به‌سادگی می‌توان، پیشرفت وضعیت سلامت جامعه را مشاهده نمود (۳).

بیمارستان‌ها به‌عنوان مهم‌ترین مراکز ارائه‌دهنده خدمات سلامت، در جهت بازنگری ارائه خدمات موردتوجه این منشور هستند و نقش مهمی در ارتقاء سلامت، پیشگیری از بیماری و ارائه خدمات توان‌بخشی دارند. با توجه به شیوع روزافزون بیماری‌های مرتبط با سبک زندگی و بیماری‌های مزمن ناشی از سالمندی جمعیت، ضرورت دارد تا بیمارستان‌ها جهت ارتقاء سلامت بیماران و کارکنان خود بر روی استراتژی‌های ارتقاء سلامت تمرکز کنند (۴).

در این دیدگاه، تغییر نگرش به نقش بیمارستان، علاوه بر خدمات درمانی، به ارائه خدمات پیشگیری و ارتقاء سلامت برای بیماران، کارکنان، مراجعان و کلیه آحاد جامعه تأکید شده است و رسالت خود را به سمت نگرش سلامت‌محور تغییر داده است (۳). چنین بیمارستان‌هایی علاوه بر تأمین خدمات پرستاری و پزشکی جامع و باکیفیت، ساختار و فرهنگ سازمان‌یافته‌ای در جهت ارتقاء سلامت ازجمله در نظر گرفتن نقش‌های فعال و مشارکتی بیماران و تمامی کارکنان ایجاد می‌کنند و خود نیز به‌عنوان یک محیط فیزیکی ارتقادهنده سلامت، به‌طور فعال با جامعه خود مشارکت می‌کنند (۵).

با توجه به گستره مداخلات احتمالی ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها، بیمارستان‌های ارتقادهنده سلامت بر ۴ بعد تمرکز دارند: اولین بعد، توجه به‌سلامت بیمار است که در این راستا استفاده از مدل‌های آموزش بهداشت جهت توانمند کردن بیماران حائز اهمیت است. مدل اعتقاد بهداشتی مدلی است که تناسب بسیار خوبی برای برنامه‌های مبتنی بر سلامت دارد و بر این فرض استوار می‌باشد که رفتار پیشگیری‌کننده مبتنی بر اعتقادات شخصی شامل آسیب‌پذیری شخص نسبت به بیماری، تأثیر وقوع بیماری بر زندگی فرد و تأثیر اقدامات بهداشتی در کاهش حساسیت و شدت بیماری است.

دومین بعد؛ تمرکز بر پرسنل و کارکنان، به‌عنوان یک محیط حامی سلامت با تأکید بر اصلاح مهارت‌های ارتباطی بین بیمار

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1401.7.4.2.3]
[DOI: 10.18502/mshsj.v7i4.12173]

و پرستار می‌باشد، لذا با توجه به کاربرد روش‌های مختلف و اجرای دوره‌های آموزشی مستقیم و غیرمستقیم و به‌روز ارتباطی و استفاده از مدل برنامه‌ریزی‌شده یا بزنف (BASNEF) در آموزش بهداشت می‌توان علاوه برافزایش مهارت‌های موردنیاز پرسنل، سواد سلامت جامعه را تا حد زیادی ارتقاء داد (۶).

سومین بعد، فراهم‌سازی زمینه‌های تغییر مدیریت کیفیت می‌باشد. استقرار استانداردهای ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها منجر به افزایش کارایی بیمارستان، افزایش رضایت و کیفیت زندگی بیماران و کارکنان، کاهش بستری‌های مکرر، کاهش مدت اقامت بیماران در بیمارستان، کاهش هزینه‌های درمان و بهبود سبک زندگی می‌شود.

چهارمین بعد؛ تمرکز بر محیط بیمارستان است. منظور از عوامل محیطی کلیه عوامل اجتماعی، فرهنگی و فیزیکی می‌باشد (۷).

جهت افزایش مدیریت کیفیت بیمارستان‌ها، به استانداردهای ارتقاء سلامت نیاز است. که این استانداردها علاوه بر اجرای ارتقاء سلامت، ارزیابی و نظارت مستمر بر بهبود کیفیت را نیز تسهیل خواهند کرد. و عمدتاً به تمرکز بر بیماران، کارکنان و مدیریت سازمان به‌منظور سهولت استفاده از آن‌ها در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها تأکید دارند و به‌عنوان ابزاری برای خودارزیابی بیمارستان‌های درحال‌توسعه، و مشوقی برای آن‌ها جهت ارتقاء خدمات سلامت خود می‌باشد (۴).

پنج استاندارد ارتقاء سلامت بیمارستان‌ها شامل سیاست مدیریت، استاندارد ارزیابی بیمار، استاندارد اطلاع‌رسانی و مداخلات، استاندارد ارتقاء محیط کار سالم و استاندارد تداوم و همکاری می‌باشد.

سیاست مدیریت: خط‌مشی به‌عنوان بخشی از سیستم بهبود کیفیت باهدف بهبود نتایج سلامت با تمرکز بر بیماران، خانواده‌های آن‌ها و کارکنان اجرا می‌شود. و بخش جدایی‌ناپذیر از سیستم مدیریت کیفیت می‌باشد.

استاندارد ارزیابی بیمار: سازمان تضمین می‌کند که متخصصان سلامت در مشارکت با بیماران به‌طور سیستماتیک، نیازهای بیماران را برای ارتقاء سلامت، پیشگیری و توانبخشی ارزیابی می‌کنند و هدف آن حمایت از درمان بیمار، بهبود پیش‌آگاهی، ارتقاء سلامت و رفاه بیماران است (۲).

استاندارد اطلاع‌رسانی و مداخلات: سازمان، اطلاعاتی را در مورد عوامل مهم بیماری یا وضعیت سلامت به بیماران ارائه می‌دهد و مداخلاتی را جهت ارتقاء سلامت در تمامی مراحل سیر بیماری، ایجاد می‌کند. بیمار از عوامل مؤثر بر سلامتی خود مطلع می‌شود و با مشارکت او، برنامه‌ای برای فعالیت‌های مربوط به ارتقاء سلامت طراحی می‌گردد.

استاندارد ارتقاء محیط کار سالم: مسئول بهداشت محیط، کنترل عفونت و بهداشت حرفه‌ای طی بازدیدهای خود از بخش‌های بستری از سالم بودن واحد بستری جهت بستری بیماران، اطمینان حاصل می‌کنند (۸).

استاندارد تداوم و همکاری: بیمارستان‌ها لازم است برنامه‌هایی را جهت تبادل اطلاعات با سازمان‌های مرتبط مانند کلینیک‌های تخصصی، تغذیه، ترک اعتیاد، فیزیوتراپی و غیره درزمینه‌ی ارتقاء سلامت تدوین و لیستی از سازمان‌های همکار و نحوه همکاری با آن‌ها را تهیه کنند و بیماران را در جریان این همکاری قرار دهند (۴).

لذا به کارگیری متخصصان ارتقاء سلامت، جهت نهادینه کردن مفهوم ارتقاء سلامت در بیمارستان‌ها می‌تواند کارگشا باشد.

References

1)Potvin L, Jones CM. Twenty-five years after the Ottawa charter: the critical role of health promotion for public health. Canadian Journal of Public Health 2011; 102(4): 244-8. doi: 10.1007/bf03404041.

2)Lee CB, Chen MS, Powell MJ, Chu CM-Y. Organisational change to health promoting hospitals: a review of the literature. Springer Science Reviews 2013; 1(1): 13-23. doi: 10.1007/s40362-013-0006-7.

3)Thompson S R, Watson MC, Tilford S. The Ottawa charter 30 years on: still an important standard for health promotion. International Journal of Health Promotion and Education 2018; 56(2): 73-84. doi : 10.1080/14635240.2017.1415765.

4)Afshari A, Eslami A-a, Mostafavi F, Moazam E, Golzari M, Etminani R. Self-assessment for implementation of health promotion standards in hospitals, in medical education centers of Isfahan city. Iranian Journal of Health Education and Health

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1401.7.4.2.3]
[DOI: 10.18502/mshsj.v7i4.12173]

Promotion 2020; 8(3): 249-60. doi: 10.29252/ijhehp.8.3.249. [Persian]
5)Pelikan JM, Metzler B, Nowak P. Health-promoting hospitals. In: Kokko S, Baybutt M, editors. Handbook of settings-based health promotion. Cham: Springer international publishing; 2022: 119-49.
6)Winett RA. A framework for health promotion and disease prevention programs. American Psychologist 1995; 50(5): 341-50. doi: 10.1037/0003-066X.50.5.341.
7)Lee CB, Chen MS, Chien S-H, Pelikan JM, Wang YW, Chu CM-Y. Strengthening health promotion in hospitals with capacity building: a Taiwanese case study. Health Promotion International 2015; 30(3): 625-36. doi: 10.1093/heapro/ dat089.
8)Nikpajouh A. Standards of health promoting hospitals: 68 or 40 measurable elements?. Health Promotion Perspectives 2017; 7(3): 109-10. doi: 10.15171/hpp.2017.20.

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1401.7.4.2.3]
[DOI: 10.18502/mshsj.v7i4.12173]

Manage Strat Health Syst

Letter to the Editor

The Necessity of Implementing Health Promotion Programs in Hospitals

Tahere Soltani [1]

[1] Assistant Professor, Health Education and Promotion Department, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

* **Corresponding Author:** Tahere Soltani
soltanitahere@gmail.com

Citation: Soltani T. The Necessity of Implementing Health Promotion Programs in Hospitals. Manage Strat Health Syst 2023; 7(4): 302-5.

Received: January 03, 2023
Revised: March 01, 2023
Accepted: March 05, 2023

A B S T R A C T

The epidemiologic transition has caused the hospitals to focus on health promotion strategies in order to improve the health of their patients and staff. It is one of the reasons that justify institutionalizing the concept of prevention and health promotion among all hospital personnel, empowering patients and interacting with society.

It is possible to use this high capacity with lowest cost and introduce the concept of improving the health of hospitals into their organizational culture.

Keywords: Health promotion, Hospitals, Standards

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-16]

[DOR: 20.1001.1.24766879.1401.7.4.2.3]
[DOI: 10.18502/mshsj.v7i4.12173]